

Nr 213.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet; given Stockholms slott den 21 mars 1924.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen antaga härvid fogat förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Sven Lübeck.

Förslag

till

Lag

om ändring i vissa delar av lagen den 23 oktober 1891 (nr 68) angående väghållningsbesvärets utgörande på landet.

Härigenom förordnas, att 12, 24, 25, 46, 60, 61, 77 och 80 §§ i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet skola erhålla följande ändrade lydelse:

12 §.

Finnes för beredande av lämplig och bekväm vägdelning erforderligt, att väg eller vägsträcka från delningen undantages, må den, i ordning, varom i 43 § stadgas, kunna från vägdelningen uteslutas för att medelst vägkassan underhållas.

Är jordbruksfastighet avsides eller obekvämt belägen i förhållande till densamma tilldelat vägstycke eller yppar sig, till följd av vägs beskaffenhet, märklig svårighet för behörigt fullgörande av jordbruksfastighet åliggande vägunderhåll in natura, må fastigheten, där de väghållningsskyldiga, efter framställning av innehavaren, därtill samtyckt eller, om samtycke vägrats, Konungens befallningshavande på fastighetsinnehavarens besvär prövat skäligt bifall därtill lämna, befrias från vägunderhåll in natura och detta i stället ombesörjas av vägstyrelsen.

Därest för beredande av bättre och jämnare vägunderhåll sådant finnes nödigt, må de väghållningsskyldiga besluta, att samtliga vägar eller viss vägsträcka inom väghållningsdistriktet skola övertagas till underhåll medelst vägkassan; dock att beslutet för att bliva gällande skall underställas Konungens befallningshavandes prövning.

24 §.

Är för vägs upptorkande eller för erhållande av fri sikt erforderligt, att träd eller buske borthugges eller att träd kvistas, må vid vägsyn, varom i 35 § sägs, föreskrivas skyldighet för jordägaren att inom viss tid därom besörja; dock må jordägaren, där åtgärden för honom medför avsevärd skada, ur vägkassan njuta skälig ersättning därför med belopp, som av synemännen bestämmes. Det åligger förrättningsmännen att i det vid vägsynen förda protokollet verkställa anteckning om föreläggande, varom nu är sagt, samt, där ersättning till jordägaren finnes böra utgå, om beloppet därav. Om givet föreläggande skall lands-

fiskalen ofördröjligen låta bevisligen underrätta jordägaren ävensom, där jordägaren tillerkänts ersättning ur väggkassah, vägstyrelsen.

Underlåter jordägare efterkomma föreläggande att verkställa röjning, varom i första stycket sägs, äger landsfiskalen, sedan den för klagan över föreläggandet bestämda tid gått till ända, låta på lämpligt sätt verkställa röjningen på jordägarens bekostnad.

Kostnad för röjning, som enligt denna paragraf utföres genom landsfiskalens försorg, skall av vägstyrelsen förskjutas men av landsfiskalen omedelbart efter arbetets utförande uttagas av jordägaren. Saknar denne tillgång till kostnadens gäldande, skall den stanna å väggkassan.

25 §.

Utan Konungens befallningshavandes tillstånd må ej hädanefter utmed väg på mindre avstånd än 3,5 meter från vägens kant byggnad uppföras.

Utmed väg må ej inom nämnda avstånd utan Konungens befallningshavandes tillstånd förekomma upplag eller andra anordningar, som hindra vägens upptorkande eller fri sikt, ej heller annonstavlor, reklamskyltar och dylikt, dock må anordning, som tillkommit före den 1 juli 1924 eller allenast till följd av vägs omläggning, breddning eller annan därmed jämförlig omständighet skulle komma att falla under nämnda förbud, förbli orubbad, där ej vid vägsyn föreskrives skyldighet för vederbörande jordägare att borttaga densamma. Vad i 24 § är stadgat om sättet för meddelande och om delgivning av där avsett föreläggande samt om ersättning till jordägaren för skada till följd av åtgärd, varom där är fråga, skall äga motsvarande tillämpning i fråga om föreläggande, varom nu är sagt.

Ej må inom synhåll från väg förekomma skylt eller dylikt av beskaffenhet att av vägfärdande kunna förväxlas med varningstecken.

Underlåter någon att ställa sig till efterrättelse föreskrifterna i andra eller tredje stycket och sker ej rättelse efter tillsägelse av landsfiskalen, eller efterkommes ej med stöd av andra stycket meddelat föreläggande, äger landsfiskalen föranstalta om rättelse på den felandes bekostnad; och skall vad i 24 § tredje stycket är stadgat angående uttagande och bestridande av där avsedd kostnad äga motsvarande tillämpning i fråga om kostnaden för åvägbringande av rättelse, som nyss nämnts.

46 §.

För bestämmande av beloppet av de till väggkassan ingående bidrag uppskattas särskilt för varje väghållare årliga kostnaden för underhållet den tid mark är bar av allmän väg, bro och färja.

Vid sådan uppskattning skall skäligt avseende fästas så väl å ortens pris på dagsverken och körslor som ock därå, att de till vägunderhåll in natura indelade i allmänhet äro i tillfälle att med egna arbetare och dragare fullgöra arbetet, ävensom å avståndet mellan den väghållningsskyldiga fastigheten och dess väglott; börande i uppskattningsinstrumentet utsättas detta avstånd ävensom, där

detsamma är mer avsevärt, särskilt angivas det belopp, som anses motsvara väghållarens till följd av berörda förhållande ökade besvär.

60 §.

Av uppskattade kostnaden för underhållet av allmän väg, bro och färja lämnas tre tiondelar av statsmedel. Därutöver må väghållningsdistrikt, som äro med väghållning synnerligt betungade, kunna efter Kungl. Maj:ts prövning av staten erhålla särskilt understöd, i den mån medel, som för sådant ändamål må vara anslagna, därtill lämna tillgång.

Statsbidraget utbetalas till vägstyrelsen. Det statsbidrag, som belöper på underhållet av indelad väg, tillkommer dem, som sådant underhåll bestrida, och tillhandahålles dem av vägstyrelsen på lämpligt sätt.

Inom distrikt, där vägunderhållet in natura helt eller delvis utföres av därtill jämlikt 7 § förpliktade väghållare, skall den av särskilda nämnden uppskattade kostnad för underhåll av all indelad väg inom distriktet, som ej av vägkassan övertagits till underhåll, efter avdrag för därå belöpande bidrag av statsmedel, fördelas på de vägfyrkar, för vilka underhåll in natura fortfarande utföres, varefter det belopp, som enligt denna fördelning på varje sådan fyrk belöper, såsom vägskatt påföres varje annan vägfyrk. Vad därutöver erfordras för bestridande av vägkassans utgifter enligt den fastställda utgiftsstaten påföres samtliga vägfyrkar till lika andel för en var av dem. Hava väghållningsdistrikts samtliga vägar övertagits till underhåll medelst vägkassan, skall hela det belopp, som utöver tillgängliga medel erfordras för täckande av vägkassans utgifter, på sätt nyss nämnts påföras samtliga vägfyrkar.

61 §.

Till ledning för vägskattens bestämmande böra häradskrivarna varje år efter avslutandet av taxeringsnämndernas arbeten och före den 1 juni till vägstyrelsens ordförande insända förteckningar, som för varje kommun beträffande de i väghållet deltagande beskattningsföremål summariskt upptaga, i fråga om fastigheter och frälseränta, taxeringsvärdet, särskilt å fastigheter, som utgöra vägunderhåll in natura, särskilt å staten eller menighet tillhöriga allmänningsskogar och särskilt å alla övriga fastigheter jämte frälseränta, samt i fråga om inkomst den beskattningsbara andelen därav.

Har inom väghållningsdistrikt allenast viss vägsträcka övertagits till underhåll medelst vägkassan, skall ovannämnda förteckning summariskt upptaga skilda värden å de fastigheter, för vilka vägunderhåll in natura fortfarande utföres, och å de fastigheter, som jämlikt 12 § befriats från vägunderhåll in natura. Har viss fastighet åliggande vägunderhåll allenast delvis övertagits av vägkassan, skall häradskrivaren för meddelandet av nyssnämnda uppgift med ledning av den vid gällande vägdelning upprättade graderingslängden beräkna, huru fastighetens taxeringsvärde skall anses fördela sig å det underhåll, som övertagits av vägkassan, och det, som fortfarande utföres för fastigheten.

Det åligger vägstyrelsen att, då viss vägsträcka övertages till underhåll medelst väggkassan, meddela häradsskrivaren uppgift å de fastigheter, som helt eller delvis befriats från vägunderhåll in natura, samt jämväl i övrigt lämna de upplysningar, som kunna vara erforderliga för fullgörande av den häradsskrivaren åliggande uppgiftsskyldigheten.

77 §.

Underlåter väghållare eller, där vägfogde finnes, denne att efter föreläggande eller anmaning, såsom i 35 § sägs, inom föreskriven tid bättra förekommande brister, eller underlåtes sådant av väghållare, som blivit om dylika brister av vägfogden underrättad, böte den försumlige från och med tio till och med två hundra kronor.

Eftersätter snöplogfogde vad honom enligt denna lag åligger, eller underlåter delägare i ploglag att fortskaffa snöplogfogdes uppbåd eller att sådant uppbåd hörsamma, eller försumma delägare i ploglag, för vilket snöplogfogde icke blivit utsedd, att hålla den ploglaget tilldelade vinterväg i fargillt skick eller att, där så tarvas, märka den ut, böte från och med fem till och med tjugu kronor.

Enahanda ansvar drabbar den, som gör sig skyldig till överträdelse av föreskrifterna i 25, 26, 27 och 31 §§ eller underlåter att ställa sig till efterrättelse föreläggande, varom i 24 § och 25 § andra stycket förmäles.

Böter, som jämlikt denna paragraf ådömas, skola tillfalla väggkassan och, där tillgång till deras fulla gäldande brister, förvandlas efter allmän lag.

Till böter enligt denna lag må ej dömas, om å förseelsen följer straff enligt allmän lag.

80 §.

Den, som med vägstämmas beslut ej nöjes, äge däröver anföra besvär hos Konungens befallningshavande inom tid, som nedan sägs; och varde den tid räknad från det sådant tillkännagivande, att stämma hållits, varom i 52 § förmäles, blivit i väghållningsdistriktets kyrkor uppläst.

I enahanda ordning och inom nedan angivna tid må klagan föras över vägdelning och särskilda nämndens uppskattning; skolande besvärstiden räknas, där fråga är om vägdelning enligt 45 §, från det klaganden erhållit sådan underrättelse, varom i samma paragraf stadgas, samt där besvären avse annan vägdelning eller särskilda nämndens uppskattning, i förra fallet från det kungörelsen om vägdelningens avslutande och i senare fallet från det den i 51 § omförmälda länskungörelse blivit i distriktets kyrkor uppläst.

I alla ovannämnda fall skola besvären, vid talans förlust, ingivas, i mål från Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län inom fyrtiofem dagar och i mål från övriga orter inom riket inom trettio dagar, dock att menighet, som klagar, äger åtnjuta femton dagars längre besvärstid.

Finner för prövning av besvär över vägdelning Konungens befallningshavande nödigt låta anställa syn, äge Konungens befallningshavande förordna

ojävig lantmätare eller annan lämplig person att med biträde av två tillkallade jämväl ojävige gode män sådan syn hålla. Kostnaden för förrättningen skall förskjutas av vägkassan, men stannar på den, som vid sakens slut därtill skyldig provas.

Väghållare, som är missnöjd med åläggande vid vägsyn eller med beslut vid formlig efterbesiktning, varigenom han förklarats icke hava ställt sig till efter rättelse honom meddelat föreläggande att bota brist, äge däröver föra klagan hos Konungens befallningshavande, i förra fallet inom femton dagar från den dag, underrättelse om åläggandet blivit, på sätt i 35 § sägs, i socknens kyrka uppläst, och i senare fallet inom samma tid från den dag, då efterbesiktningen förrättats. Åtnöjes ej den, som erhållit föreläggande enligt 24 § eller 25 § andra stycket, därmed eller är vägstyrelse missnöjd med dylikt föreläggande, varigenom ersättningsskyldighet ålagts vägkassan, må klagan över beslutet föras hos Konungens befallningshavande inom femton dagar från det klaganden erhöll del av föreläggandet. Ej må klagan, varom i detta stycke sägs, verka uppehåll med verkställigheten av åläggande vid vägsyn eller hindra uttagande av kostnad, på sätt i 24 § sista stycket, 25 § sista stycket och 35 § sista stycket förmäles, med mindre Konungens befallningshavande annorlunda förordnar.

Har beslut vid vägsyn eller formlig efterbesiktning fattats i strid mot landsfiskalens mening, äger denne underställa detsamma Konungens befallningshavandes prövning.

Över Konungens befallningshavandes beslut i fråga, som i denna lag omförmäles, må klagan föras i den ordning, som för ekonomimål i allmänhet är stadgad.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1924.

*Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 22 februari 1924.*

Närvarande:

Statsministern TRYGGER, ministern för utrikes ärendena friherre MARKS VON WÜRTEMBERG, statsråden MALM, EKEBERG, BESKOW, MALMROTH, HASSELROT, STRIDSBERG, LÜBECK, CLASON, WOHLIN, PETERS-ON.

Efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet anför chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Lübeck följande:

Behovet av förändrad väglagstiftning har redan länge gjort sig kännbart. År 1911 uppdrogs åt den s. k. vägkommissionen att verkställa utredning angående de åtgärder, som kunde finnas nödiga för åvägabringande av en jämnare fördelning av väghållningsbesväret, samt att utarbeta förslag till därav föranledda ändringar i väglagen m. m. ävensom att i samband därmed underkasta väglagstiftningen revision jämväl i vissa andra avseenden. Vägkommissionen avgav den 15 december 1916 och den 31 oktober 1917 förslag till ny väglag. Med anledning av framställda anmärkningar mot förslaget uppdrogs åt 1920 års vägsakkunniga att verkställa förnyad granskning och omarbetning av kommissionens förslag. Sedan de vägsakkunniga den 10 augusti 1921 avgivit betänkande med förslag till lag om allmänna vägar på landet jämte därmed sammanhängande författningar, utarbetades på grundval av detta förslag proposition i ämnet till 1922 års riksdag (nr 100). Vid frågans behandling inom riksdagen vann det framlagda förslaget i stort sett allmänt gillande, men enighet kunde icke vinnas om grunderna för vägskattens utgående och beräkningen av statsbidraget till väghållningen, varför propositionen icke blev av riksdagen antagen. Vid 1923 års riksdag väcktes inom båda kamrarna motioner i ämnet (I: 124 och II: 160), vilka emellertid ej heller föranledde någon riksdagens åtgärd.

På grund av det samband, frågan om vägskattens fördelning å olika beskattningsföremål äger med kommunalskattefrågan, torde förslag till ny väglag ej böra framläggas för riksdagen, innan kommunalskattefrågan är färdig att lösas. Emellertid är det uppenbart, att 1891 års väglag icke är anpassad efter de förändrade förhållanden, som numera inträtt framför allt genom den allt mer växande automobiltrafiken. Denna trafik utsätter i stor utsträckning vägarna för en sådan påfrestning, att de enskilda väghållarna ej längre förmå ombesörja vägunderhållet på ett tillfredsställande sätt. För att våra vägar ej skola förstöras, erfordras övergång till ett modernare och mera effektivt vägunderhåll än

det, som presteras av väghållarna in natura. Även ur trafiksäkerhetssynpunkt erfordras vissa åtgärder, som icke med nu gällande lagstiftning kunna genomföras. Det synes mig icke försvarligt att i avvaktan på den slutliga väglagsreformen undanskjuta nödiga förbättringar i den nuvarande väglagen, utan torde behöfliga partiella lagändringar, vilka icke kunna antagas föregripa den slutliga reformen, böra snarast möjligt vidtagas. För sådant ändamål har jag låtit inom kommunikationsdepartementet utarbeta förslag till dels bestämmelser till främjande av vägkassans övertagande av vägunderhåll, dels föreskrifter om borttröjande av träd och buskar för att underlätta vägunderhållet och minska anledningarna till trafikolyckor, dels ock förbud mot missbruk av varningstecken m. m. Över berörda förslag hava yttranden inforrats från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och samtliga länsstyrelser i länen.

Ändrade bestämmelser angående övertagande av viss vägsträcka till underhåll medelst vägkassan.

Under den långa tid, förberedelserna till genomförandet av en helt ny väglagstiftning hittills pågått, har utvecklingen föranlett genomförandet av en lagändring, som redan visat sig vara av stor betydelse för strävandena att ernå ett förbättrat vägunderhåll. Vid 1921 års riksdag antogs nämligen ett i Kungl. Maj:ts proposition, nr 157, framlagt förslag till lag om ändrad lydelse av 12, 52 och 60 §§ väglagen, vilket förslag innebar, att de väghållningsskyldiga skulle kunna besluta, att samtliga allmänna vägar eller viss vägsträcka inom ett väghållningsdistrikt skulle övertagas till underhåll medelst vägkassan. De, som förut fullgjort vägunderhållet in natura, skulle i stället, därest distriktets alla vägar övertoges av vägkassan, erlægga vägskatt med samma belopp per vägfyrk, som utdebiterades å andra beskattningsföremål påförda vägfyrkar, men för det fall att endast viss vägsträcka övertoges, till vägkassan betala det belopp, vartill underhållet av vederbörande väglott uppskattats av den i IV kapitlet väglagen omförmälda särskilda nämnd. I sistnämnda fall skulle den från vägunderhåll in natura befriade, utöver uppskattade kostnaden för nämnda vägunderhåll, tillika betala den vägskatt, som jämlikt 60 § tredje stycket andra punkten utdebiteras med lika belopp på alla vägfyrkar inom ett distrikt.

I anledning av Kungl. Maj:ts omförmälda proposition, nr 157, hemställdes i motion inom andra kammaren, nr 278, att jämväl för det fall, att allenast viss vägsträcka inom väghållningsdistrikt övertoges till underhåll medelst vägkassan, naturavväghållare, som därigenom befriades från vägunderhåll, skulle erlægga vägskatt liksom icke-naturavväghållare.

Jordbruksutskottet yttrade angående detta förslag (utlåtande nr 56), att det givetvis innebure en förenkling av sättet för utdebitering av vägskatt å naturavväghållare, som befriades från vägunderhåll in natura, och även kunde innebära en utjämning av tilläventyrs förefintliga ojämnheter i väghållningsbesvärets fördelning mellan naturavväghållare. Ett bifall till motionen förutsatte emellertid förändring av viktiga delar av väglagen, vars räckvidd icke med lätthet läte sig överskådas. Med hänsyn härtill och då förslag till ny väglag inom kort vore att förvänta, funne utskottet det icke vara skäl att vidtaga den av motionären ifrågasatta ändringen. Kungl. Maj:ts förslag syntes ock utskottet vara ägnat att tillfredsställa det mest trängande behovet av en förändrad väglagstiftning i nu ifrågavarande avseende.

Vad jordbruksutskottet sålunda yttrat gillades av riksdagen.

Möjligheten att överflytta vägunderhållet på väggkassan har redan begagnats i avsevärd utsträckning. Det torde med fog kunna påstås, att, innan ny vägslag kommer till stånd, det knappast gives annan utväg att ernå ett rationellt underhåll av hårt trafikerade vägar. De regler, som nu gälla för övertagande av väghållningsdistrikts samtliga vägar till underhåll medelst väggkassan, hava såvitt känt befunnits tillfredsställande. Reglerna för väggkassans övertagande av allenast viss vägsträcka hava däremot vid tillämpning visat sig ägnade att än starkare framhäva den ojämnhet i väghållningsbesvärets fördelning, som mångenstädes råder. Av 1921 års jordbruksutskotts här ovan återgivna motivering framgår, att detta ingalunda förbisetts vid tillkomsten av 1921 års lagändring men att man då utgick ifrån, att den nya lagstiftningen skulle få allenast kort tillämpningstid. Sannolikt antog man även, att i allmänhet distriktens samtliga vägar och ej allenast viss vägsträcka komme att övertagas av väggkassan. Emellertid har antagandet av ny vägslag tills vidare undanskjutits i avbidan på kommunalskattereformen, och tillika har man mångenstädes visat livligt intresse för att övertaga allenast de mest trafikerade huvudvägarna till underhåll medelst väggkassan, under det man ansett det lättare underhållet av mindre hårt trafikerade vägar kunna bestridas såsom hittills.

I detta sammanhang tillåter jag mig anmäla en av styrelsen för Sveriges allmänna lantbrukssällskap den 9 november 1923 gjord framställning, däri styrelsen anført, bland annat, att för att få till stånd en utjämning av väghållningsbördan inom vägdistriktet och en förbättring av vägarnas underhåll under tillämpning av nu gällande vägslag vore enligt lantbrukssällskapets mening den riktiga vägen den, att de väghållningsskyldiga övertog vägarna till underhåll medelst väggkassan men därvid ginge fram med stor försiktighet, så att huvudvägarna i första hand intoges till underhåll av väggkassan, medan mindre trafikerade småvägar bibehölls under naturaunderhåll. Allteftersom det visade sig lämpligt och nödvändigt, skulle väggkassan därefter övertaga andra mera livligt trafikerade och slitna vägar till underhåll.

I fråga om övertagande av allenast viss vägsträcka till underhåll medelst väggkassan har bestämmelsen, att väghållare, som befrias från vägunderhåll, i stället skall erlægga uppskattade kostnaden för underhållet, verkat tillbakahållande i olika avseenden. I de väghållningsdistrikt, där uppskattningen är föråldrad och således i regel för låg, blir nämligen det bidrag, som väghållare skall erlægga i stället för det av honom förut utförda vägunderhållet, så litet, att övriga väghållare måste finna det orättvist, att han på sådana villkor befrias från vägunderhållet. Även om uppskattning nyligen gjorts, måste man dock i regel räkna med att vägdelningen är av äldre datum. I sådant fall måste ofta fördelningen av vägstycken emellan de olika fastigheterna numera framstå såsom orättvis. Om två likvärdiga fastigheter vid vägdelningen erhöles sina lotter å olika vägar, som då ansågos likställda med avseende å underhållet, men därefter trafiken ökats ojämförligt mer på den ena vägen, är det klart, att den fastighet, som fått sin vägglott utlagd på sistnämnda väg, blir mera betungad med vägunderhåll än den andra. Har

uppskattning nyligen ägt rum, kommer nyssnämnda förhållande till synes däri, att underhållet av den mest trafikerade vägglotten uppskattas till högre belopp. Denna obefogade skillnad, vilken givetvis gör sig kännbar vid utförandet av vägunderhållet in natura, framträder i skärpt form, därest detta utbytes mot erläggande av den uppskattade kostnaden. Den, som i det sist omnämnda fallet erhållit sin vägglott å den mest trafikerade vägen, lärer näppeligen vara villig antaga ett erbjudande om befrielse från underhållet av sin vägglott mot erläggande av den uppskattade kostnaden.

De olägenheter, som sålunda kunna vara förenade med tillämpningen av ifrågavarande bestämmelser, synas bäst undvikas genom anlitande av den i förenämnda motion vid 1921 års riksdag antydda utvägen att i alla de fall, då vägunderhållet in natura helt eller delvis övertages av vägkassan, låta de väghållare, som befrias från vägunderhåll, i stället erlægga vägskatt. Såsom jordbruksutskottet i anledning av motionen framhöll, skulle en tillämpning av denna princip i allmänhet medföra förenkling i utdebiteringen av vägskatt å väghållare, som befriats från vägunderhåll in natura, ävensom en utjämning av förefintliga ojämnheter i väghållningsbesvärets fördelning mellan väghållarna in natura.

I de av myndigheterna avgivna yttrandena över det inom kommunikationsdepartementet utarbetade förslaget, vilket i förevarande avseende i allt väsentligt överensstämmer med det vid detta protokoll såsom bilaga fogade förslaget, har en sådan lagändring som ovan nämnts allmänt tillstyrkts; endast en länsstyrelse har avstyrkt förslaget i denna del under åberopande av att vissa svårigheter vid vägskattens debitering skulle kunna uppstå. Till dessa svårigheter återkommer jag i det följande.

Vad angår de ändringar i väglagen, som föranledas av genomförandet av den ovan förordade principen, så torde till en början följdriktigheten fordra, att då denna princip vinner tillämpning i det fall, som avses i 12 § tredje stycket väglagen, densamma även följes i de fall, som omnämas i andra stycket av samma paragraf. Då alltså den, som enligt 12 § befriats från vägunderhåll, icke i något fall skall till vägkassan inbetala underhållets uppskattade kostnad, föranledes härav den ändring av 46 §, att hänvisningen till 12 § uteslutes.

Beträffande vägskattens utdebitering i distrikt, där allt allmänt vägunderhåll övertagits av vägkassan, gäller nu enligt 60 § väglagen, att det belopp, som utöver tillgängliga medel erfordras för täckande av vägkassans utgifter, påföres samtliga vägfyrcar till lika andel för en var av dem. I denna regel ifrågasättes nu ej någon ändring. Enligt vad ovan anförts måste däremot bestämmelserna om vägskattens utdebitering inom distrikt, där vägunderhåll in natura fortfarande kvarstår, undergå viss jämkning. De nuvarande reglerna i detta hänseende avse att vid påförandet av vägskatt tillgodoräkna väghållarna genomsnittliga uppskattade värdet av det utav dem utförda vägunderhållet. Detta sker på följande sätt. Den av särskilda nämnden uppskattade kostnaden för underhåll av all indelad väg inom distriktet, efter avdrag av statsbidraget, fördelas på de vägfyrcar, som enligt 7 § väglagen äro förpliktade till vägunderhåll in natura, d. v. s. på de vägfyrcar, som påförts jordbruksfastighet med

undantag av staten eller menighet tillhöriga allmänningssskogar, alltså även de vägfyrcar, som till äventyrs jämlikt 12 § befriats från vägunderhåll. Det belopp, som enligt denna fördelning belöper per vägfyrc, utgör ett uttryck för naturavägunderhållets genomsnittliga uppskattade belastning av de vägfyrcar, som äro förpliktade till sådant underhåll. För att åstadkomma likställighet mellan de olika slagen av vägfyrcar skall nyssnämnda belopp såsom vägs katt påföras samtliga de vägfyrcar, vilka icke äro förpliktade till vägunderhåll in natura. Vad därutöver erfordras för bestridande av vägkassans utgifter enligt den fastställda utgiftsstaten påföres samtliga vägfyrcar till lika andel för en var av dem.

Såsom av denna redogörelse framgår, tillgodoräknas även de vägfyrcar, som jämlikt 12 § befriats från vägunderhåll, vid vägs kattens utdebitering det beräknade värdet per vägfyrc av vägunderhållet in natura, men får vederbörande fastighetsägare i gengäld erlägga uppskattade värdet av det vägunderhåll, varifrån han befriats. Detta värde kan avsevärt avvika från omförmälda genomsnittsbelastning. Därest man vill övergå till det systemet, att de från vägunderhåll jämlikt 12 § befriade vägfyrcarna skola påföras full vägs katt, måste man ordna så, att dessa vägfyrcar vid vägs kattens debitering icke längre tillgodoräknas värdet av naturavägunderhållet. Bestämmelserna i 60 § tredje stycket första punkten böra därför undergå den jämkning, att man vid beräkningen av värdet per vägfyrc av vägunderhållet in natura ej medräknar uppskattade kostnaden för underhåll av sådan väg, som jämlikt 12 § övertagits av vägkassan, och vid fördelningen av den sålunda erhållna kostnadssumman på respektive naturaväghållningsfyrcar ej medtager de vägfyrcar, som befriats från vägunderhåll, utan allenast dem, för vilka vägunderhåll in natura fortfarande utföres. Det belopp, som därefter erhålles såsom uttryck för naturavägunderhållets genomsnittsbelastning per vägfyrc, skall debiteras icke blott de vägfyrcar, som påförts allmänningssskogar, frälseränta och annan fastighet samt inkomst, utan även de jordbruksfyrcar, som jämlikt 12 § befriats från vägunderhåll. Härav blir en följd, att full vägs katt kommer att påföras sistnämnda vägfyrcar.

Emellertid kan det tänkas uppkomma vissa svårigheter vid bestämmandet av vilka vägfyrcar som befriats från vägunderhåll. Så kan bliva fallet, därest vägkassan övertager allenast en del av en fastighets vägglott eller om en fastighet har vägglotter på olika vägar och vägkassan övertager underhållet av allenast den ena vägen, under det att fastigheten skall fortfara med underhållet av sin vägglott å den andra vägen. I vanliga fall låter det sig dock göra att utan större besvär med ledning av den vid gällande vägdelning upprättade graderingslängden beräkna, huru stor del av vederbörande fastighet påförda vägfyrcar belöper på de olika vägstyckena. Emellertid inträffar det, särskilt i fråga om större egendomar, att delar av skilda kamerala enheter vid fastighetstaxeringen sammanföras under ett gemensamt taxeringsvärde. Till följd härav kunna svårigheter möta att bestämma, huru många vägfyrcar skola anses belöpa å en i graderingslängden upptagen fastighet, och för den händelse denna fastighet exempelvis har vägglotter på olika vägar, å fastighetens olika vägglotter. Därest i så

dant fall icke svårigheten löses genom uppdelning av taxeringsvärdet på de olika fastigheterna, lärer väghållningsdistriktet nödgas antingen övertaga fastighetens samtliga väglotter eller ock låta fastigheten fortfara med sitt vägunderhåll.

En följd av den nu förordade ändringen i sättet för vägs kattens utdebitering är, att härads skrivaren vid avgivandet av de i 61 § väglagen omförmälda summariska uppgifterna bör lämna särskild uppgift på taxeringsvärdet å de fastigheter, som jämlikt 12 § befriats från vägunderhåll in natura. Om, på sätt förut nämnts, allenast en del av fastighet åliggande vägunderhåll övertagits av vägkassan, skall härads skrivaren även med ledning av graderingslängden beräkna, huru stor del av fastighetens taxeringsvärde belöper å det vägunderhåll, som övertagits av vägkassan. För ifrågavarande ändamål bör vägstyrelsen tillhandahålla härads skrivaren uppgift å de fastigheter, vilka jämlikt 12 § helt eller delvis befriats från vägunderhåll. Då vägstyrelsen men ej härads skrivaren äger tillgång till vägdelningsinstrumentet, bör vägstyrelsen även ur graderingslängden lämna härads skrivaren de övriga upplysningar, som kunna erfordras för uppdelningen av fastighets taxeringvärde. Med hänsyn till den vägstyrelsen sålunda ålagda uppgiftsskyldigheten och då nyss omförmälda uppdelning icke torde förekomma annat än i undantagsfall, synas betänkligheter icke böra möta att pålägga härads skrivaren verkställandet av denna uppdelning, som ju kommer att utgöra grundval för vägs kattens debitering och därför icke lämpligen bör anförtros mindre kvalificerad person. Av ovan anförda skäl erfordras omredigering av 61 § väglagen.

Ändring i
24 § väglagen m. m.

För vägbanans hållfasthet är det av synnerlig vikt, att dess upptorkande så vitt möjligt befordras. För sådant ändamål erfordras icke blott dikning utan även att skuggande träd och buskar avlägsnas. Redan i 1734 års gästgivareordning stadgades, att »små buskar på ömse sidor om landsvägen från yttre kanten av diket till tre och, där ej dike finnes, till sex alnar skulle borthuggas, på det vägarna så mycket snarare måge upptorkas». I det kommittébetänkande, som låg till grund för 1891 års väglag, föreslogs, att på ömse sidor om väg skulle buskar intill 3.5 meter från vägens kant genom jordägarens försorg borthuggas. I 24 § väglagen fick emellertid ifrågavarande bestämmelse den avfattning, att, där väg går genom skogsmark, skall, genom jordägarens försorg, efter honom därom given tillsägelse, borthuggas träd eller buske, som med någon gren når fram till vägens kant, dock med rätt för länsstyrelsen att i särskilda fall medgiva undantag.

1920 års vägsakkunniga upptogo i 59 § första stycket av sitt förslag till lag om allmänna vägar på landet ett stadgande av innehåll att i skogs- eller hagmark skulle träd eller buske, som med någon gren nådde fram till vägområdets gräns, genom jordägarens försorg, efter honom därom given tillsägelse, borthuggas. Andra stycket av samma paragraf innehöll en bestämmelse om utvidgning av jordägarens skyldighet uti ifrågavarande hänseende, av följande lydelse:

»Är för vägs upptorkande eller för erhållande av fri utsikt över vägbanan erforderligt, att eljest träd eller buske borthugges eller att träd kvistas, vare

ock jordägaren skyldig att, efter anmaning av vägstyrelsen, därom besörja; njute dock, där åtgärden vidtages annorstädes än i skogs- eller hagmark, av vägdistriktet skälig ersättning för skadan. Kan överenskommelse ej träffas angående ersättningens belopp, skall tvisten avgöras av gode män på sätt i 15 § sägs.»

Enligt tredje stycket skulle länsstyrelsen i särskilt fall äga medgiva befrielse från den enligt nämnda paragraf jordägaren åliggande skyldigheten att borthugga och kvista träd eller buske.

Såsom motivering till bestämmelserna i 59 § andra stycket anförde de vägsakkunniga:

»Uppenbarligen kan det inträffa, att vägens upptorkande eller utsikten över vägbanan försvåras även av träd eller buske, som icke står i skogs- eller hagmark eller, om det växer å sådan mark, dock icke befinner sig i så omedelbar närhet av vägområdet, att nyssnämnda föreskrift blir tillämplig. De sakkunniga hava, särskilt med hänsyn till angelägenheten av att söka förekomma olyckor vid automobiltrafiken men även för att underlätta vägunderhållet, ansett nödigt att jämväl i dylika fall stadga skyldighet för jordägare att borttaga träd eller buske. Då det för uppnående av här ifrågavarande syftemål icke alltid är nödigt att helt borttaga hindrande träd, utan borttagande av grenar stundom kan vara tillräckligt, har tillika en erinran härom införts. I olikhet med kommissionen — som ju dock i detta fall föreslagit åtgärder blott beträffande buskar och mindre träd i skogsmark — anse de sakkunniga, att ifrågavarande skyldighet lämpligen bör inträda utan föregående prövning av länsstyrelsen, allenast efter anmaning av vägstyrelsen. För att bereda jordägaren möjlighet att skydda träd och buskar, som ur naturskyddssynpunkt eller av annan anledning kunna förtjäna att skonas, hava emellertid de sakkunniga föreslagit, att jordägare, som jämlikt vare sig första eller andra stycket i förevarande paragraf anmanats att borttaga träd eller buske, skall äga underställa frågan länsstyrelsens prövning.

Enligt kommissionens förslag skulle, då träd eller buske, jämlikt 63 § andra stycket av dess förslag, i skogsmark borthögges för att främja vägs upptorkning eller bereda fri utsikt över vägbanan, ersättning för skadan alltid utgå till vederbörande jordägare. De sakkunniga hava emellertid ansett, att, då fråga är om träd eller buske i skogs- eller hagmark, skadeersättning icke i något fall skall behöva utgå. Då jordägaren givetvis äger tillgodogöra sig de träd, som fällas, läser den skada, som uppkommer genom ifrågavarande åtgärder, bliva jämförelsevis ringa. Redan nu inträffar det allt som oftast att jordägare godvilligt utan anspråk på skadeersättning vidtager sådana åtgärder, som i andra stycket av förevarande paragraf omförmälas. Däremot har det ej ansetts skäligt att ålägga jordägare att annorstädes än i skogs- eller hagmark utan ersättning borttaga träd eller buskar, enär dessa ur skönhetssynpunkt eller i andra avseenden kunna för jordägaren vara av större betydelse.»

En reservant bland de vägsakkunniga ansåg dock, att jordägare, som jämlikt 59 § andra stycket tvingades borttröja skog för beredande av fri utsikt över vägbanan eller dylikt, borde erhålla skälig ersättning för därav uppkommen skada.

I Kungl. Maj:ts proposition, nr 100, till 1922 års riksdag, enligt vilken bestämmelserna i 59 § i de vägsakkunnigas förslag upptogos under 5 kap. 1 §, vidtogs ej annan ändring i de av de vägsakkunnigas majoritet föreslagna bestämmelserna i förevarande avseende än att träd eller buske, som med någon

gren sköte in över vägområdets gräns, icke skulle behöva ovillkorligen borthuggas utan allenast kvistas.

Andra särskilda utskottet, till vars behandling berörda proposition hänvisades, avstyrkte bifall till Kungl. Maj:ts förslag. En betydande minoritet inom utskottet förenade sig emellertid om en reservation, däri Kungl. Maj:ts förslag med mindre väsentliga ändringar tillstyrktes. Beträffande 5 kap. 1 § andra stycket hemställde reservanterna om den jämkning, att där i nämnda stycke föreskrivet borthuggande eller kvistande av träd medförde avsevärd skada för jordägaren, denne skulle njuta skäligen ersättning därför. Yppades tvist, huruvida eller i vad mån ersättning borde utgå, skulle tvisten avgöras av gode män. Till stöd för sin hemställan anförde reservanterna, hurusom en motionär erinrat, att uthuggningar kring vägarna stundom kunde erfordras till betydande omfattning och att jordägaren borde tillerkännas rätt till ersättning för skogshuggning av större omfattning i skogs- eller hagmark. Reservanterna hade funnit anmärkningen värd beaktande. Det hade inom utskottet vitsordats, att vid tillämpning av den ifrågasatta bestämmelsen avsevärd skada kunde åsamkas jordägare, och i sådant fall syntes det ej kunna försvaras att fritaga vägdistriktet från ersättningsskyldighet. Vore det däremot fråga endast om en ringa skada, syntes jordägaren kunna bära denna utan ersättning, vare sig åtgärden i fråga ägt rum i skogs- eller hagmark eller annorstädes. Prövningen, huruvida och till vad belopp ersättning skulle utgå, syntes bära tillkomma gode män.

I det förut omnämnda, inom kommunikationsdepartementet utarbetade och till vederbörande myndigheter remitterade förslaget ifrågasattes att giva 24 § följande lydelse:

»I skogs- eller hagmark skall träd eller buske, som med någon gren skjuter in över vägområdets gräns, genom jordägarens försorg kvistas.

Är för vägs upptorkande eller för erhållande av fri utsikt över vägbanan erforderligt, att träd eller buske borthugges eller att träd, i annat fall än i första stycket sägs, kvistas, skall jordägaren ock vara skyldig att, efter anmaning av vägstyrelsen eller föreskrift vid vägsyn, därom besörja; dock må jordägaren, där åtgärden för honom medför avsevärd skada, njuta skäligen ersättning därför. Yppas tvist huruvida eller i vad mån ersättning bör utgå, skall tvisten hänskjutas till bedömande av tre gode män, vilka utses en av Konungens befallningshavande, en av vägstyrelsen och en av jordägaren. Vägrar part att utse god man, skall vad i 18 § andra stycket för där avsett fall finnes stadgat äga motsvarande tillämpning. Emot gode männens beslut må talan ej föras.

På Konungens befallningshavande ankommer att i särskilda fall efter omständigheterna pröva, huruvida befrielse från jordägaren enligt denna paragraf åliggande skyldighet att borthugga eller kvista träd eller buske må äga rum.

Underlåter jordägare efterkomma anmaning att vidtaga åtgärd, varom i första eller andra stycket sägs, äger Konungens befallningshavande förelägga honom viss tid att fullgöra den åtgärd, varom fråga är, vid äventyr att den eljest vidtages på hans bekostnad.»

Yttranden.

Bland de hörda myndigheterna har enighet rått därom, att bestämmelserna om röjning utmed väg särskilt med hänsyn till automobiltrafiken bära givas vidgad omfattning. I allmänhet har den i det remitterade förslaget ifrågasatta ly-

delsen av 24 § godtagits, även om vissa detaljanmärkingar framställts. Emellertid hava vissa länsstyrelser funnit det i andra stycket angivna förfarandet alltför omständligt.

Sålunda yttrar länsstyrelsen i Kristianstads län, att, därest de föreslagna stadgandena bibehölles oförändrade, följden sannolikt bleve, att ifrågavarande åtgärder i allmänhet komme att vidtagas först efter föreläggande av länsstyrelsen, vilket skulle komma att vålla såväl länsstyrelserna som landsfiskaler och vägstyrelserna mycket onödigt besvär. Lämpligare syntes vara, att vägstyrelser och vägsyneförrättare ägde föreskriva ifrågavarande åtgärder vid äventyr att de eljest vidtoges på jordägarens bekostnad, dock med rätt för jordägaren att hos länsstyrelsen överklaga beslutet.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har framhållit, att de med ett skiljemannaförfarande förenade kostnaderna kunde bliva jämförelsevis kännbara, särskilt då tvistens föremål, såsom i förevarande fall vanligen torde bliva förhållandet, icke vore av större värde. Det syntes därför kunna uppdragas åt vederbörande vägsynenämnd att bestämma ersättningens storlek. Över synemännens beslut skulle klagan få föras i vanlig ordning. Därest röjningsarbete komme att utföras på jordägarens bekostnad, borde kostnaden förskjutats av vägstyrelsen för att sedermera av landsfiskalen uttagas av jordägaren eller, där tillgång saknades till beloppets gäldande, stanna å vägkassan.

Länsstyrelsen i Jämtlands län har föreslagit att låta skillnaden mellan första och andra styckena försvinna samt för alla där avsedda fall nöja sig med den vanliga proceduren vid vägsyn och således jämväl i fråga om ersättningen med den prövning, som vid vägsyn kunde äga rum. Rättelse i obehörigt föreläggande eller felaktig uppskattning kunde ju alltid vinnas genom jordägarens rätt att klaga.

Såsom 1920 års vägsakkunniga anført och de i ärendet hörda myndigheterna vitsordat, är det av vikt, att utmed vägarna träd och buskar bortröjas dels därför, att de hindra vägarnas upptorkande och sålunda försvåra vägunderhållet, dels därför, att de i vägkrökar kunna hindra fri sikt över vägbanan och därigenom giva anledning till olyckor särskilt vid automobiltrafiken. Enighet torde även råda därom, att vederbörande myndighet bör erhålla vidgad befogenhet att förmå vederbörande jordägare att vidtaga nu ifrågavarande åtgärder i erforderlig utsträckning. Beträffande sättet för utövande av nyssnämnda befogenhet synes emellertid avseende böra fästas vid de av vissa länsstyrelser framställda anmärkningarna, att det i det remitterade förslaget ifrågasatta förfarandet vore väl omständligt och kunde bliva förbundet med förhållandevis stora kostnader. Med anledning härav har jag låtit omarbета det föreslagna stadgandet på det sätt, att föreläggande för jordägare att bortröja träd och buskar, som hindra vägs upptorkning eller fri sikt, skall meddelas av vägsynenämnden. Därvid har det i det till myndigheterna remitterade förslaget upptagna uttrycket »fri utsikt över vägbanan» ändrats till »fri sikt», enär en länsstyrelse hemställt om förtydligande av ifrågavarande bestämmelse, så att den otvivelaktigt bleve tillämplig jämväl å röjning i vägkorsningar. Anteckning om föreläggande skall göras i

det vid vägsynen förda protokollet, och skall därvid viss tid för fullgörandet utsättas. Tillika skall angivas, huruvida och med vilket belopp ersättning till jordägaren skall utgå. Är jordägare missnöjd med givet föreläggande, äger han däröver föra klagan hos länsstyrelsen, därvid han givetvis även kan påkalla prövning av ersättningsfrågan. Även vägstyrelsen bör kunna anföra besvär, om den finner, att ersättning tillagts jordägare i onödan eller till för högt belopp. Då man, särskilt i det fall att vägunderhållet övertagits av vägkassan, icke kan med säkerhet räkna med att alla jordägare taga del av syneprotokollet, lär föreläggande böra delgivas vederbörande jordägare och vägstyrelsen samt klagotiden räknas från delfäendet. Underlåtenhet att efterkomma föreläggande bör liksom hittills medföra straffpåföljd ävensom verkställighet på den tredskandes bekostnad i huvudsaklig överensstämmelse med föreskrifterna i 35 § angående avhjälpande av brister i vägunderhållet. Med hänsyn till vad sålunda anförts torde viss omredigering, utom av 24 §, även av 77 och 80 §§ väglagen bliva erforderlig.

Ändring i
25 § väglagen.

Enligt 25 § i gällande väglag må ej utan länsstyrelsens tillstånd utmed väg uppföras byggnad på mindre avstånd än 3,5 meter från vägens kant. Grunden till föreskriften har i motiven till väglagen angivits vara den, att en byggnad eller flera sådana bredvid varandra vida mera än buskar hindra vägnarnas upptorkande och jämväl bidra till snösamlingar. Därtill kommer numera den omständigheten, att i vägkrökar uppförda hus, som ligga nära vägen, kunna skymma utsikten över vägbanan, varigenom i synnerhet vid automobiltrafik olyckor kunna inträffa.

1920 års vägsakkunniga, som i sitt förslag upptogo nämnda föreskrift med den ändring, att det fria området utmed väg skulle sträcka sig nio meter från vägbanans mitt, föreslogo ett tillägg till ifrågavarande bestämmelse av innehåll att inom nio meter från vägbanans mitt ej heller finge utan länsstyrelsens tillstånd förekomma upplag eller vidtagas andra anordningar, som hindrade vägens avvattning eller fri utsikt över vägbanan.

Till stöd för denna hemställan anförde de sakkunniga.

»I det kommittéförslag, som låg till grund för 1891 års väglag, föreslogs jämväl förbud att utan länsstyrelsens tillstånd på mindre avstånd än 3,5 meter från vägens kant uppföra stenmur eller jordvall till större höjd än 3 decimeter över vägens yta. Särskilda utskottet vid 1889 års riksdag avstyrkte emellertid antagandet av bestämmelsen, när förbudet ej skulle gälla gårdesgårdar, vilka i lika hög grad kunde föranleda snösamlingar, samt stadgandets tillämpning mångenstädes, där stenmur eller jordvallar användes som stängsel, skulle framkalla ej obetydliga olägenheter. Förslaget blev ej heller av riksdagen antaget.

De vägsakkunniga hava visserligen icke funnit berörda bestämmelse vara ägnad att upphöjas till lag. Däremot hava de sakkunniga fått sin uppmärksamhet fäst vid den ofta förekommande oseden att omedelbart intill väg upplägga halmstackar, vedtravar och andra upplag m. m., varigenom vägens upptorkning eller utsikten över vägbanan hindras. Jämväl täta plank samt häckar kunna i nämnda avseenden vara mycket till hinder. Till underlättande av vägunderhållet och framför allt för att förekomma olyckor vid samfärdseln hava de sakkunniga funnit nödigt föreslå ett stadgande av innehåll, att inom nio meter från vägens mitt upplag eller andra anordningar, som hindra vägens avvattning

eller fri utsikt över vägbanan, icke få förekomma. För att trygga den enskilde mot obefogat intrång har länsstyrelsen även i detta fall tillerkänts prövningsrätt.»

I Kungl. Maj:ts proposition, nr 100, till 1922 års riksdag och i den förut berörda, inom vederbörande utskott avgivna reservationen upptogs den av de sakkunniga föreslagna bestämmelsen i huvudsakligen oförändrat skick.

I det inom kommunikationsdepartementet utarbetade, till vederbörande myndigheter remitterade förslaget hade ifrågasatts följande ändrade lydelse av 25 §.

»Utan Konungens befallningshavandes tillstånd må ej hädanefter utmed väg på mindre avstånd än 3,5 meter från vägens kant byggnad uppföras.

Utmed väg må ej inom nämnda avstånd utan Konungens befallningshavandes tillstånd förekomma upplag eller vidtagas andra anordningar, som hindra vägens avvattning eller fri utsikt över vägbanan, ej heller finnas uppsatta fristående annonstavlor, reklamskyltar och dylikt.

Ej må inom synhåll från väg förekomma skylt eller dylikt av beskaffenhet att kunna förväxlas med varningstecken.»

I de avgivna yttrandena över förslaget har detsamma i denna del i allmänhet lämnats utan anmärkning.

I likhet med 1920 års vägsakkunniga och på de av dem anförda skäl finner jag det i 25 § av gällande väglag upptagna förbudet att inom visst avstånd från vägens kant uppföra byggnad böra utsträckas till att avse även upplag och andra anordningar, som kunna hindra vägs upptorkande eller fri sikt.

Departementetschefen.

På grund av senare tids erfarenhet har det befunnits nödigt, att bland anordningar, som ej må finnas inom ifrågavarande fria område, upptaga även annonsstavlor, reklamskyltar och dylikt. Det har nämligen visat sig, att dessa uppsättas utmed vägkanterna på sådant sätt och i sådan mängd, att de kunna draga de vägfarandes uppmärksamhet från de till förekommande av trafikolyckor uppsatta varningsmärkena. Då man stundom till och med gått så långt, att reklamskyltar givits samma form och utseende som varningsmärkena, har förbud ansetts böra meddelas mot förekomsten inom synhåll från väg av skyltar, som av de vägfarande kunna förväxlas med varningstecken.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har anmärkt, att det vore angeläget att möjliggöra bortskaffande av här avsedda anordningar, även om de tillkommit före den ifrågasatta lagändringens ikraftträdande, och att enahanda förfarande, som ovan föreslagits beträffande röjning av träd och buskar därvid kunde tillämpas. Vad sålunda anförts har synt mig beaktansvärt. dock synes det ifrågasatta förfarandet böra tillämpas även å det fall, att anordningen i fråga ursprungligen vidtagits inom behörigt avstånd från vägen, ehuru vägkanten till följd av breddning eller omläggning av vägen kommit att ligga på mindre avstånd än 3,5 meter. Ett härmed jämförligt förhållande kan komma att föreligga, då enskild väg övertages till allmänt underhåll. Bestämmelserna i tredje stycket äro avsedda att tillämpas även på skyltar, som uppsatts före den ifrågasatta lagstiftningens ikraftträdande. Någon ersättning synes i sistnämnda fall ej böra ifrågakomma, då missbruk av förevarande art icke förtjäna något undseende.

Därest i strid mot förbudet i första stycket byggnad uppförts, torde med hänsyn till den större betydenheten av de intressen, som i detta fall beröras, liksom nu domstol böra anlitas för erhållande av rättelse. I de i andra och tredje styckena avsedda fall synes man däremot böra kunna anlita det enklare verkställighetsförfarande, som föreslagits i 24 §.

Förenämnda inom kommunikationsdepartementet upprättade lagförslag har i enlighet med vad sålunda angivits undergått vissa jämkningar, och torde det sålunda föreliggande förslaget till lag om ändring i vissa delar av lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet få såsom bilaga fogas vid statsrådsprotokollet.

Sedan departementschefen härefter uppläst nämnda lagförslag, hemställer departementschefen, att lagrådets utlåtande över förslaget måtte, för det ändamål § 87 regeringsformen omförmäler, inhämtas medelst utdrag av protokollet.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemstäl-
lan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall.

Ur protokollet:

Fredric Hawerman.

Bilaga.

F ö r s l a g

till

L a g

**om ändring i vissa delar av lagen den 23 oktober 1891 (nr 68) angående
väghållningsbesvärets utgörande på landet.**

Härigenom förordnas, att 12, 24, 25, 46, 60, 61, 77 och 80 §§ i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet skola i nedan angivna delar erhålla följande ändrade lydelse:

12 §.

Finnes — — — — — underhållas.

Är jordbruksfastighet avsidet eller obekvämt belägen i förhållande till densamma tilldelat vägstycke eller yppar sig, till följd av vägs beskaffenhet, märklig svårighet för behörigt fullgörande av jordbruksfastighet åliggande vägunderhåll in natura, må fastigheten, där de väghållningsskyldiga, efter framställning av innehavaren, därtill samtyckt eller, om samtycke vägrats, Konungens befälningshavande på fastighetsinnehavarens besvär prövat skäligt bifall därtill lämna, befrias från vägunderhåll in natura och detta i stället ombesörjas av vägstyrelsen.

Därest för beredande av bättre och jämnare vägunderhåll sådant finnes nödigt, må de väghållningsskyldiga besluta, att samtliga vägar eller viss vägsträcka inom väghållningsdistriktet skola övertagas till underhåll medelst vägkassan; dock att beslutet för att bli va gällande skall underställas Konungens befälningshavandes prövning.

24 §.

Är för vägs upptorkande eller för erhållande av fri sikt erforderligt, att träd eller buske borthugges eller att träd kvistas, må vid vägsyn, varom i 35 § sägs, föreskrivas skyldighet för jordägaren att inom viss tid därom besörja; dock må jordägaren, där åtgärden för honom medför avsevärd skada, ur vägkassan njuta skälig ersättning därför med belopp, som av synemännen bestämmes. Det åligger förrättningsmännen att i det vid vägsynen förda protokollet verkställa anteckning om föreläggande, varom nu är sagt, samt, där ersättning till jordägaren finnes böra utgå, om beloppet därav. Om givet föreläggande skall landsfiskalen ofördröjligen låta bevisligen underrätta jordägaren ävensom, där jordägaren tillerkänts ersättning ur vägkassan, vägstyrelsen.

Underlåter jordägare efterkomma föreläggande att verkställa röjning, varom i första stycket sägs, äger landsfiskalen låta på lämpligt sätt verkställa röjningen på jordägarens bekostnad.

Kostnad för röjning, som enligt denna paragraf utföres genom landsfiskalens försorg, skall av vägstyrelsen förskjutas men av landsfiskalen omedelbart efter arbetets utförande uttagas av jordägaren. Saknar denne tillgång till kostnadens gäldande, skall den stanna å väggkassan.

25 §.

Utan — — — — — uppföras.

Utmed väg må ej inom nämnda avstånd utan Konungens befallningshavandes tillstånd förekomma upplag eller andra anordningar, som hindra vägens upptorkande eller fri sikt, ej heller annonstavlor, reklamskyltar och dylikt, dock må anordning, som tillkommit före den 1 juli 1924 eller allenast till följd av vägs omläggning, breddning eller annan därmed jämförlig omständighet skulle komma att falla under nämnda förbud, förbli orubbad, där ej vid vägsyn föreskrives skyldighet för vederbörande jordägare att borttaga densamma. Vad i 24 § är stadgat om sättet för meddelande och om delgivning av där avsett föreläggande samt om ersättning till jordägaren för skada till följd av åtgärd, varom där är fråga, skall äga motsvarande tillämpning i fråga om föreläggande, varom nu är sagt.

Ej må inom synhåll från väg förekomma skylt eller dylikt av beskaffenhet att av vägfarande kunna förväxlas med varningstecken.

Underlåter någon att ställa sig till efterrättelse föreskrifterna i andra eller tredje stycket och sker ej rättelse efter tillsägelse av landsfiskalen, eller efterkommes ej med stöd av andra stycket meddelat föreläggande, äger landsfiskalen föranstalta om rättelse på den felandes bekostnad; och skall vad i 24 § tredje stycket är stadgat angående uttagande och bestridande av där avsedd kostnad äga motsvarande tillämpning i fråga om kostnaden för åvägbringande av rättelse, som nyss nämnts.

46 §.

För bestämmande av beloppet av de till väggkassan ingående bidrag uppskattas särskilt för varje väghållare årliga kostnaden för underhållet den tid mark är bar av allmän väg, bro och färja.

Vid — — — — — besvär.

60 §.

Av — — — — — tillgång.

Statsbidraget — — — — — sätt.

Inom distrikt, där vägunderhållet in natura helt eller delvis utföres av därtill jämlikt 7 § förpliktade väghållare, skall den av särskilda nämnden uppskattade kostnad för underhåll av all indelad väg inom distriktet, som ej av väggkassan övertagits till underhåll, efter avdrag för därå belöpande bidrag av statsmedel,

fördelas på de vägfyrkar, för vilka underhåll in natura fortfarande utföres, varefter det belopp, som enligt denna fördelning på varje sådan fyrk belöper, såsom vägskatt påföres varje annan vägfyrk. Vad därutöver erfordras för bestridande av vägkassans utgifter enligt den fastställda utgiftsstaten påföres samtliga vägfyrkar till lika andel för en var av dem. Hava väghållningsdistrikts samtliga vägar övertagits till underhåll medelst vägkassan, skall hela det belopp, som utöver tillgängliga medel erfordras för täckande av vägkassans utgifter, på sätt nyss nämnts påföras samtliga vägfyrkar.

61 §.

Till — — — — — därav.

Har inom väghållningsdistrikt allenast viss vägsträcka övertagits till underhåll medelst vägkassan, skall ovan nämnda förteckning summariskt upptaga skilda värden å de fastigheter, för vilka vägunderhåll in natura fortfarande utföres, och å de fastigheter, som jämlikt 12 § befriats från vägunderhåll in natura. Har viss fastighet åliggande vägunderhåll allenast delvis övertagits av vägkassan, skall häradskrivaren vid meddelandet av nyssnämnda uppgift med ledning av den vid gällande vägdelning upprättade graderingslängden beräkna, huru fastighetens taxeringsvärde skall anses fördela sig å det underhåll, som övertagits av vägkassan, och det, som fortfarande utföres för fastigheten.

Det åligger vägstyrelsen att, då viss vägsträcka övertages till underhåll medelst vägkassan, meddela häradskrivaren uppgift å de fastigheter, som helt eller delvis befriats från vägunderhåll in natura, samt jämväl i övrigt lämna de upplysningar, som kunna vara erforderliga för fullgörande av den häradskrivaren åliggande uppgiftsskyldigheten.

77 §.

Underlåter — — — — — tvåhundra kronor.

Eftersätter — — — — — tjugو kronor.

Enahanda ansvar drabbar den, som gör sig skyldig till överträdelse av föreskrifterna i 25, 26, 27 och 31 §§ eller underlåter att ställa sig till efterrättelse föreläggande, varom i 24 § och 25 § andra stycket förmäles.

Böter — — — — — lag.

Till — — — — — lag.

80 §.

Den — — — — — uppläst.

I — — — — — uppläst.

I — — — — — besvärstid.

Finner — — — — — prövas.

Väghållare, som är missnöjd med åläggande vid vägsyn eller med beslut vid formlig efterbesiktning, varigenom han förklarats icke hava ställt sig till efterrättelse honom meddelat föreläggande att bota brist, äge däröver föra klagan hos Konungens befallningshavande, i förra fallet inom femton dagar från den

dag, underrättelse om åläggandet blivit, på sätt i 35 § sägs, i socknens kyrka uppläst, och i senare fallet inom samma tid från den dag, då efterbesiktningen förrättats. Åtnöjes ej den, som erhållit föreläggande enligt 24 § eller 25 § andra stycket, därmed eller är vägstyrelse missnöjd med dylikt föreläggande, varigenom ersättningsskyldighet ålagts vägkassan, må klagan över beslutet föras hos Konungens befallningshavande inom femton dagar från det klaganden erhöll del av föreläggandet. Ej må klagan, varom i detta stycke sägs, verka uppehåll med verkställigheten av åläggande vid vägsyn eller hindra uttagande av kostnad, på sätt i 24 § sista stycket, 25 § sista stycket och 35 § sista stycket förmäles, med mindre Konungens befallningshavande annorlunda förordnar.

Har — — — — — prövning.

Över — — — — — stadgad.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1924.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 20 mars 1924.

Närvarande:

justitierådet SUNDBERG,
regeringsrådet THULIN,
justitierådet STENBERG,
justitierådet KÖERSNER.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 22 februari 1924, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle, för det ändamål § 87 regeringsformen omförmäler, inhämtas över upprättat förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 23 oktober 1891 (nr 68) angående väghållningsbesvärets utgörande på landet.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av t. f. statssekreteraren Willand Aschan.

Förslaget gav anledning till de erinringar, som innefattas i nedanintagna yttranden.

Lagrådet:

Har jordägare underlåtit att efterkomma föreläggande att verkställa röjning, varom i 24 § första stycket sägs, torde med den avfattning, nämnda paragraf erhållit, landsfiskalen vara oförhindrad att låta verkställa röjningen redan innan den tid gått till ända, inom vilken det står jordägaren öppet att överklaga föreläggandet. Att så bråd verkställighet av föreläggandet förekommes är dock av vikt, särskilt därest fråga är om borthuggande av träd, som visserligen i någon mån äro till olägenhet med hänsyn till vägens underhåll eller trafiken å densamma, men för vilkas skonande starkare skäl kunna anföras ur annan synpunkt, exempelvis naturskyddets. Lagrådet hemställer alltså om sådan ändring av ifrågavarande paragraf, att landsfiskalen ej må på berörda sätt ingripa förr än klagotiden för jordägaren utlupit. På jordägarens i anförda besvär framställda yrkande kan Konungens befallningshavande jämlikt 80 § femte stycket förordna om inhibition av verkställigheten tills besvären prövats.

Thulin:

Då den beräkning, varom förmäles i 61 § andra styckets andra punkt, skall ligga till grund ej endast för den i paragrafen avsedda förteckning utan även för vägfyrktalslängd m. m. och hava betydelse jämväl för framtiden, torde lämpligast vara, att denna beräkning verkställas i samband med beslut därom att viss

fastighet åliggande vägunderhåll endast delvis skall övertagas av väggassan. I enlighet härmed torde förslaget böra ändras.

Lagrådet:

I likhet med vad som gäller mål om rätt att hava byggnad utmed väg, lära även besvär över Konungens befallningshavandes beslut om tillstånd enligt det föreslagna andra stycket i 25 § böra upptagas av regeringsrätten. Ett tillägg därom torde införas i 2 § 8:o av lagen om regeringsrätten.

Flertalet av de paragrafer i väglagen, i vilka ändring nu föreslås, hava förut vid skilda tillfällen undergått ändring, vissa paragrafer mera än en gång. Då såväl i den nu föreslagna lagen som i flera av de lagar, vari de tidigare ändringarna innefattas, förekomma transumeringar beträffande paragrafdelar, som vid de särskilda tillfällena lämnats orubbade, är det förenat med ganska stor svårighet att fastställa den lydelse, ifrågavarande paragrafer i deras helhet äro avsedda att erhålla. Med hänsyn härtill hemställes, att vid avfattande av den nu tillämnade propositionen i ämnet paragrafernas lydelse upptages in extenso. Härvid torde vara skäl att ur andra stycket i 77 § utesluta ordet »likaledes», vilket uppenbarligen av förbiseende — sannolikt vållat av företagen transumering — fått kvarstå, då nämnda paragraf ändrades genom lag den 2 juni 1922 (nr 234).

Ur protokollet:

Erik Ölander.

*Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför
Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet
å Stockholms slott den 21 mars 1924.*

Närvarande:

Statsministern TRYGGER, ministern för utrikes ärendena friherre VARKS VON WÜRTEMBERG, statsråden MALM, EREBERG, BESKOW, MALMROTH, HASSELROT, STRIDSBERG, LÜBECK, CLASON, WOHLIN, PETTERSSON.

Efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet anmäler chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Lübeck, lagrådets den 20 mars 1924 avgivna utlåtande över det den 22 februari 1924 till lagrådet remitterade förslaget till lag om ändring i vissa delar av lagen den 23 oktober 1891 (nr 68) angående väghållningsbesvärets utgörande på landet och anför därvid:

Lagrådet har hemställt om sådan ändring av 24 §, att landsfiskal ej skall äga att bringa i verkställighet jordägare givet föreläggande att verkställa röjning, förrän den för klagan över föreläggandet bestämda tid utlupit.

Då lagrådets hemställan torde böra följas, har jag i enlighet härmed låtit omarbета lagförslaget, varvid tillika vissa ändringar av redaktionell art vidtagits.

Departementschefen uppläser härafter i erforderliga delar det sålunda omarbetade lagförslaget samt hemställer, att detsamma måtte, jämlikt § 87 rege- ringsformen, genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Nils Ädelgren.